

Warszawa, 18.08.2014

Krok wstecz w dziedzinie praw człowieka: Kazachstan odmówił złagodzenia warunków odbywania kary więźniów politycznych Vladimira Kozlova i Rozy Tuletayevej

Vladimirowi Kozlovowi odmówiono złagodzenia warunków odbywania kary z powodu rzekomo udzielonych mu nagan. Roza Tuletayeva nie została zwolniona warunkowo przed terminem. Sąd uznał, że swoim zachowaniem „nie dowiodła wyjścia na drogę poprawy”, pomimo że poprzedni sąd pozytywnie scharakteryzował skazaną. Kazachstańskie władze ignorują głos społeczeństwa obywatelskiego i apele międzynarodowych organizacji obrony praw człowieka, a także nie dotrzymują gwarancji udzielonych UE, USA i OBWE.

VLADIMIROVI KOZLOVOWI ODMÓWIONO ZŁAGODZENIA WARUNKÓW ODBYWANIA KARY

W dniu **12.08.2014** administracja kolonii karnej, w której przebywa Vladimir Kozlov, odmówiła mu udzielenia zgody na złagodzenie warunków odbywania kary. Od 20.03.2014 Kozlov przebywa w obwodzie ałmatińskim, w kolonii karnej o tak zwanym rygorze ogólnym ЛА-155/14, gdzie odbywa część kary (cały wyrok to 7,5 roku). Jeśli uzyskałby zgodę na odbywanie kary w łagodniejszych warunkach, to w dalszej kolejności mógłby się ubiegać o przeniesienie do kolonii dla osiedleńców (zgodnie z art. 73 kkw RK). **Poprzez odmowę władze więzienia uniemożliwiły obecnie przeniesienie Vladimira Kozlova do innej kolonii, w której panują łagodniejsze warunki odbywania kary.**

Decyzja w sprawie złagodzenia warunków odbywania kary jest podejmowana przez specjalną więzienną komisję, która ocenia zachowanie więźnia. Podstawą udzielenia odmowy Vladimirowi Kozlovowi w sprawie złagodzenia warunków odbywania kary stały się udzielone mu rzekomo 4 nagany. **Tylko, że sam więzień nic o tych naganach nie wiedział.** obrońca praw człowieka Yevgeniy Zhovtis określa działania władz więzienia jako niezgodne z prawem, gdyż skazany musi być powiadomiony o naganie i ma prawo do złożenia odwołania.

Żona więźnia politycznego Aliya Turusbekova uważa, że **nagany zostały sztucznie przypisane Vladimirowi Kozlovowi jako pretekst do odmowy złagodzenia warunków odbywania kary.** Yevgeniy Zhovtis nazywa takie działania tradycyjnymi w kazachstańskim systemie penitencjarnym: *Niestety, również ja niejednokrotnie stykałem się z sytuacjami, kiedy administracja kolonii korzystała z nagan, aby odebrać człowiekowi jego prawo do złagodzenia warunków. Czasami dochodziło do tego w celach korupcyjnych, a czasami, żeby ukarać w ten sposób „niewygodnego” więźnia. Dlatego osobiście nie mam żadnych wątpliwości, że w przypadku Vladimira Kozlova nagany pojawiły się specjalnie*¹.

Odmowa złagodzenia warunków, to nie jedyny przypadek w ostatnim czasie, kiedy kazachstańskie władze wywierają naciski na Vladimira Kozlova oraz jego rodzinę. W lipcu i sierpniu 2014 roku Aliya Turusbekova informowała, że **jest śledzona przez nieznane osoby a jej rozmowy telefoniczne są podsłuchiwane**². Żona więźnia politycznego podejrzewa, za tymi działaniami stoją kazachstańskie służby specjalne.

Oprócz tego, 11.05.2014 Ałmatiński Sąd Rejonowy Nr 2 w Almaty **odmówił zwolnienia zajętego na mocy wyroku mieszkania Kozlova, które stanowi jedyne lokum jego żony i niespełna rocznego syna.** W dniu

¹ <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/37719/>

² <https://www.facebook.com/aliya.alga/posts/731675056896302> ; <https://www.facebook.com/aliya.alga/posts/755721517824989>

03.07.2014 Sąd Apelacyjny potwierdził tę decyzję. Zgodnie z wyrokiem³, majątek Vladimira Kozlova podlega konfiskacie. Jednak art. 161 cz. 5 kpk RK stanowi, że konfiskacie nie podlega „dom mieszkalny, mieszkanie lub ich odrębne części, o ile skazany i jego rodzina stale w nich zamieszkuje”⁴. Obecnie Aliya Turusbekova przebywa w mieszkaniu Vladimira Kozlova, lecz jeśli organy egzekucyjne wykonają wyrok sądu i skonfiskują mieszkanie, to Aliya z rocznym synkiem znajdzie się na ulicy.

W dniu 10.08.2014 Vladimir Kozlov po raz trzeci obchodził swoje urodziny w kolonii karnej.

ROZIE TULETAYEVEJ ODMÓWIONO ZWOLNIENIA WARUNKOWEGO PRZED TERMINEM

W dniu **30.07.2014** Mangistauski Sąd Obwodowy nie wyraził zgody na przedterminowe zwolnienie warunkowe Rozy Tuletayevej, aktywistki ruchu strajkowego naftowców z Zhanaozen. Od 04.06.2012 odbywa ona karę 5 lat pozbawienia wolności za organizowanie masowych zamieszek w Zhanaozen. W czasie postępowania przygotowawczego przesłuchujący ją policjanci wieszali ją za włosy, dusili przy pomocy plastikowego worka i wkładali metalowy pręt do jelita, grozili też jej krewnym. Oświadczenia Tuletayevej o stosowaniu wobec niej tortur zostały zignorowane przez sąd. W dniu 09.01.2014 została przeniesiona do kolonii dla osiedleńców ГМ 172/8 w obwodzie mangistauskim, gdzie panują łagodniejsze warunki.

Zgodnie z art. 70 kk RK Roza Tuletayeva miała prawo do przedterminowego zwolnienia warunkowego. **Prokurator i administracja kolonii dla osiedleńców poparł przedterminowe zwolnienie aktywistki, lecz pomimo to, sąd odmówił wypuszczenia jej na wolność.** Uzasadnienie wyroku sądu brzmi następująco: „*Jak zostało to wykazane w aktach sprawy, Roza Tuletayeva chociaż odbyła określoną część wyroku, nie dowiodła jednak w pełni, że weszła na drogę poprawy. W okresie odbywania kary Tuletayeva dwukrotnie otrzymała nagrodę i dwukrotnie została ukarana, co można uznać, że nie do końca się wykazała*”⁵.

Poprzedni sąd, który postanowił przenieść Tuletayevą do kolonii dla osiedleńców, w swoim postanowieniu z 09.01.2014 twierdził odwrotnie: „*Sąd po zbadaniu zachowania skazanej Tuletayevej w okresie odbywania kary, uwzględniając utratę mocy kar i to, że weszła ona na drogę poprawy, uwzględniając nagrody i pozytywną opinię kierownictwa zakładu karnego, a także biorąc pod uwagę, że skazana odbyła 1/3 kary, posiada na utrzymaniu małoletnie dzieci, sąd postanowił: R. Tuletayeva w celu dalszego odbywania kary może zostać przeniesiona do kolonii dla osiedleńców*”. **Dwie kary nie mogły się stać podstawą do udzielenia odmowy w sprawie przedterminowego zwolnienia warunkowego, ponieważ kary te utraciły swoją moc jeszcze w styczniu 2014 roku.**

Obrońca praw człowieka Yevgeniy Zhovtis fakt, że sąd odmówił Tuletayevej przedterminowego zwolnienia, nie biorąc pod uwagę opinii prokuratora i administracji kolonii, nazwał nonsensem⁶. Córka Rozy Tuletayevej Aliya powiedziała, że rozprawa w sądzie trwała około 2 minut, przy czym jej matce nie dano możliwości zabrania głosu: „*Sędzia ogłosił wyrok od razu na miejscu, nie wychodząc do pokoju narad*”.

³ 08.10.2012 Vladimir Kozlov został skazany na 7,5 roku pozbawienia wolności oraz konfiskatę mienia za podżeganie do społecznych niepokojów, nawoływanie do obalenia ustroju konstytucyjnego, utworzenie i kierowanie organizacją przestępczą.

⁴ Pełny wykaz majątku, niepodlegającego konfiskacie na podstawie wyroku znajduje się w załączniku do Kodeksu postępowania karnego Republiki Kazachstanu - http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1008443&sublink=1

⁵ Tłumaczenie z kazachskiego na rosyjski.

⁶ <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/37659/>

Przewodnicząca Komitetu ds. Demokracji, Praw Człowieka i Spraw Humanitarnych Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE Isabel Santos oświadczyła: „*Żałuję, że sąd podjął decyzję o pozostawieniu Rozy za kratami, co zapewne jest wywołane jej aktywnością w walce o prawa naftowców. Ta decyzja stała się dla mnie prawdziwą niespodzianką, biorąc pod uwagę, że w czasie spotkań z oficjalnymi przedstawicielami Kazachstanu dawano mi do zrozumienia, że Roza zostanie zwolniona w najbliższej przyszłości*”⁷. W dniu 11.06.2014 podczas oficjalnej wizyty w Kazachstanie Isabel Santos spotkała się z Vladimirem Kozlovem, jednak nie udało się jej spotkać z Rozą Tuletayevą, gdyż kazachstańskie władze nie zdążyły na czas rozpatrzyć jej prośby.

KAZACHSTAN ŁAMIE GWARANCJE ZŁOŻONE PUBLICZNIE WOBEC MIĘDZYNARODOWEJ SPOŁECZNOŚCI

Parlament Europejski apeluje o uwolnienie Rozy Tuletayevej i Vladimira Kozlova, skazanych na podstawie niejasnych zarzutów, które mogą zostać uznane za motywowane politycznie⁸. Organizacje obrony praw człowieka i rządy demokratycznych państw uznały Vladimira Kozlova za więźnia politycznego i niejednokrotnie wzywały kazachstańskie władze, aby dokonały rewizji jego wyroku⁹. Z apelem o uwolnienie Rozy Tuletayevej zwracały się Amnesty International, Human Rights Watch, Front Line Defenders i Naczelna Rada Adwokacka w Polsce¹⁰.

Na początku 2014 roku kazachstańskie władze usiłowały „zachować twarz” w stosunkach wzajemnych z Zachodem, zgodziły się na nieznaczne ustępstwa i pozwoliły na przeniesienie Vladimira Kozlova do kolonii karnej zgodnie z miejscem zamieszkania, a Rożę Tuletayevą do kolonii dla osiedleńców. ***Jednak po kilku krokach do przodu, uczyniono kilka kroków wstecz, co w efekcie doprowadziło do tego, że wszystkie zalecenia organizacji obrony praw człowieka i zachodnich partnerów zostały zignorowane.***

Tej jesieni powinna się odbyć runda końcowa w negocjacjach dotyczących nowej rozszerzonej umowy o partnerstwie i współpracy pomiędzy Unią Europejską a Kazachstanem. Kazachstańskie władze szeroko publikują oświadczenia na temat „rosnącego strategicznego zainteresowania Kazachstanem”, który jest „jedynym państwem w Azji Środkowej, z którym Unia Europejska prowadzi negocjacje w sprawie umowy drugiej generacji”¹¹. Należy zaznaczyć, że porozumienie w sprawie partnerstwa i współpracy zakłada, że podpisująca je strona, trzyma się wspólnych z krajami UE wartości demokratycznych i praw człowieka oraz dąży do umacniania swobód politycznych i gospodarczych. ***Jednak oświadczenia kazachstańskich władz na temat demokratycznego kursu rozwoju państwa są jedynie deklaratywne, a demokratyczne instytucje istnieją tylko formalnie.***

W lipcu 2013 roku prezydent Nazarbayev powiedział europejskim dziennikarzom, że w Kazachstanie „nie ma politycznych prześladowań”¹². ***Jednak w praktyce Nazarbayev zmonopolizował władzę i rozprawił***

⁷ <http://www.oscepa.org/news-a-media/press-releases/1901-osce-pa-human-rights-chair-regrets-tuletayeva-ruling-in-kazakhstan>

⁸ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0190&language=EN>

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0190&language=EN> ;

<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2012/sca/204402.htm> ; <http://www.hrw.org/news/2012/10/09/kazakhstan-opposition-leader-jailed> ;

<http://www.freedomhouse.org/article/kozlov-conviction-kazakhstan-miscarriage-justice> ;

http://files.amnesty.org/air13/AmnestyInternational_AnnualReport2013_complete_en.pdf

¹⁰ <http://www.amnesty.org/en/news/kazakhstan-no-accountability-entrenched-torture-2013-07-11> ; <http://www.hrw.org/news/2013/06/27/uk-raise-rights-during-kazakhstan-visit> ; <http://www.frontlinedefenders.org/node/22913> ; http://adwokatura.pl/wp-content/uploads/2013/07/NRA_Report_on_Mission_in_Kazakhstan-amended_all.pdf

¹¹ http://tengrinews.kz/kazakhstan_news/kazakhstan-i-es-soglasovali-soderiatelnuyu-chast-soglasheniya-o-partnerstve-258101/ ;

<http://en.trend.az/regions/casia/kazakhstan/2291068.html>

¹² <http://www.uralskweek.kz/2013/07/01/nazarbaev-otvetil-britanskomu-zhurnalistu-na-vopros-o-soblyudenii-prav-cheloveka-v-rk/>

się ludźmi o odmiennych poglądach oraz politycznym pluralizmem w kraju. Kazachstan nie przestrzega wymogów UE i OBWE w zakresie niedopuszczalności prześladowania z powodów politycznych¹³.

Oprócz Vladimira Kozlova i Rozy Tuletayevej politycznymi więźniami są też działacz społeczny Aron Atabek, polityk i menedżer Mukhtar Dzhakishev, obrońca praw człowieka Vadim Kuramshin. Z powodów politycznych są również prześladowani pastor Bakhtzhan Kashkumbayev, aktywista obywatelski Aleksandr Kharlamov, obrończyni praw człowieka Zinaida Mukhortova. Zakaz prowadzenia działalności przez partię opozycyjną „Alga!” oraz delegalizacja szeregu niezależnych mediów zadały poważny cios ruchowi opozycjnemu w Kazachstanie, który znalazł się na granicy zaniku. Uchwalony nowy kodeks karny w istotny sposób ogranicza wolność słowa i wolność zgromadzeń w kraju. **Republika Kazachstanu staje w jednym szeregu z innymi autorytarnymi państwami Azji Środkowej.**

Odmowa złagodzenia warunków odbywania kary dla Kozlova, odmowa przedterminowego zwolnienia warunkowego dla Tuletayevej i odmowa zwolnienia zabezpieczenia jakie stanowi jedyne mieszkanie rodziny Kozlova – wszystkie te decyzje zostały podjęte z poważnymi naruszeniami narodowego kazachstańskiego ustawodawstwa. Dlatego istnieją wszelkie podstawy, aby przypuszczać, że organy administracyjne i sądowe podejmujące te decyzje, nie były samodzielne i wykonywały polityczną wolę kazachstańskich władz. Vladimir Kozlov nie został powiadomiony o rzekomo nałożonych na niego karach. Jedyne mieszkanie żony Kozlova zostało zabezpieczone, chociaż prawo wprost tego zabrania. Roza Tuletayeva nie miała możliwości wystąpienia na rozprawie w sądzie, co także jest niezgodne z prawem¹⁴. Pozostało niewyjaśnione, na jakie przepisy prawa powołuje się sąd w decyzji odnośnie Rozy Tuletayevej.

Pogłębianie współpracy gospodarczej pomiędzy UE a Kazachstanem nie może się odbywać bez wysuwania żądań dotyczących demokratycznych przemian w Kazachstanie. Konieczna jest stanowcza reakcja UE, OBWE, ONZ na niewywiązywanie się przez Kazachstan z gwarancji i zobowiązań w dziedzinie praw człowieka i uruchomienie wszystkie możliwych środków nacisku, które mogą doprowadzić do uwolnienia więźniów politycznych i zaprzestania represji wobec opozycyjnych polityków, aktywistów, dziennikarzy.

Apelujemy o udzielenie poparcia dla następujących żądań wysuwanych wobec kazachstańskich władz:

- Uwzględniając stwierdzone uchybienia procesowe dotyczące nagan dla Vladimira Kozlova (zwłaszcza nie informowanie więźnia o udzielonych naganach), przedstawić wyjaśnienia dotyczące zasadności odmowy złagodzenia warunków odbywania kary, jaka została udzielona Vladimirowi Kozlovowi.
- Zgodnie z obowiązującą procedurą prawną, dokonać ponownego rozpatrzenia decyzji w sprawie udzielenia odmowy Vladimirowi Kozlovowi złagodzenia warunków odbywania kary.
- Uwzględniając, że zgodnie z kazachstańskim ustawodawstwem, decyzja sądu w sprawie przedterminowego zwolnienia warunkowego powinna zostać poparta argumentami i zawierać

¹³ Zgodnie z deklaracją Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE podpisaną w Monako i Stambule, w regionie OBWE nie powinno być więźniów politycznych.

¹⁴ Normatywne postanowienie Sądu Najwyższego Republiki Kazachstanu z 25 grudnia 2007 roku Nr 10 "O przedterminowym zwolnieniu warunkowym i zamianie nieodbytej części kary na łagodniejszą formę odbywania kary": "Skazany ma prawo do zaznajomienia się z przedstawionymi do sądu materiałami, uczestniczyć w ich badaniu, zgłaszać wnioski i sprzeciwiać się, składać wyjaśnienia i dowody". - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P07000010S>

szczegółowe uzasadnienie wniosków¹⁵, wyjaśnić na podstawie jakich norm ustawodawstwa narodowego odmówiono Rozie Tuletayevej przedterminowego zwolnienia warunkowego.

- Przedstawić uzasadnienie, dlaczego w postanowieniu Sądu Miejskiego w Atyrau z dnia 09.01.2014 i w postanowieniu Mangistauskiego Sądu Obwodowego w Aktau z dnia 30.07.2014 znajdują się wzajemnie się wykluczające wnioski odnośnie charakterystyki Rozy Tuletayevej.
- Dokonać ponownego rozpatrzenia decyzji w sprawie udzielenia Rozie Tuletayevej odmowy przedterminowego zwolnienia warunkowego.
- Biorąc pod uwagę ciężki stan zdrowia Rozy Tuletayevej, wywołany między innymi stosowaniem wobec niej okrutnych tortur przez organy śledcze, a także problemy zdrowotne Vladimira Kozlova (niewydolność krążenia, bóle głowy, polipy na żołądku, dyskopatia)¹⁶, zapewnić obojgu więźniom właściwą opiekę medyczną i warunki odbywania kary, zgodnie z lekarskimi zaleceniami.

Deklaratywny charakter wywiązywania się przez Kazachstan ze zobowiązań w sferze praw człowieka nie może pozostać bez uwagi na najbliższej 20. Sesji Grupy Roboczej Powszechnego Okresowego Przeglądu (Universal Periodic Review – UPR) Praw Człowieka ONZ. Kazachstańskie władze ignorują zalecenia krajów ONZ w ramach UPR, które dotyczą w szczególności¹⁷:

- *podejmowania działań w zakresie umacniania niezawisłości władzy sądowniczej, stosowania obowiązujących procedur sądowych i rozwiązania problemu korupcji w sądach;*
- *dalszego podejmowania wysiłków w zakresie likwidacji tortur i poprawy warunków w areszcie oraz zapewnienia obrony praw więźniów;*
- *dalszego umacniania nadrzędnej roli prawa, w tym niezależności władzy sądowniczej i bezstronności prowadzonych procesów sądowych, po to, aby bardziej dostosować ustawodawstwo i praktykę do zasad międzynarodowego prawa;*
- *podejmowania konkretnych działań, mających za zadanie zapewnić wykonywanie przez sądy swoich funkcji zgodnie z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi;*
- *dalszego doskonalenia systemu sądownictwa w celu zagwarantowania praw dla osób aresztowanych lub przebywających w więzieniach.*

Poparcia dla naszych apelu można udzielić pisząc pod adres:

- Prezydent Nursultan Nazarbajev – Administracja Prezydenta, gmach „Akorda”, Lewy Brzeg, Astana 010000, Kazachstan, tel. +7 7172 72 05 16;
- Placówka Państwowa „Zakład Karny ЛА 155/14”: obwód almatinskiy, rejon iliyskiy, miejscowość Zarechnyy 040805;
- Rzecznik Praw Obywatelskich w Republice Kazachstanu Askar Shakirov – 010000 Astana, Lewy Brzeg, Dom Ministerstw, wejście Nr 15; e-mail: ombudsman-kz@mail.ru, fax: +7 7172 740548;
- Przewodniczący Komitetu Więziennictwa MSW RK Baurzhan Berdalın – 010000 Astana, ul. B.Maylina 2, tel. +7 7172 72-30-26, +7 7172 72-30-37. Formularz kontaktowy: <http://kuis.kz/kz/otinishter>;

¹⁵ <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P07000010S>

¹⁶ <http://rus.azattyq.org/content/interview-alia-turusbekova-o-vladimire-kozlove/25399490.html>

¹⁷ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/PAGES/KZSession7.aspx>

-
- Minister Spraw Wewnętrznych RK Kalmukhanbet Kasymov - 010000 Astana, prospekt Tauelsizdik 1, tel. +7 7172 72 24 93, +7 7172 71-51-89, e-mail: oraz-n@mvd.kz
 - Prokurator Generalny RK Askhat Daulbayev – 010000 Astana, Dom Ministerstw, wejście Nr 2, ul. Orynborg 8, tel. +7 7172 71-26-20, +7 7172 71-28-68;
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Kazachstanu Yerlan Idrisov – 010000 Astana, Lewy Brzeg, ul. Kunayeva 31, tel. +7 (7172) 72-05-18, +7 (7172) 72-05-16, e-mail: midrk@mfa.kz

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Igor Savchenko - igor.savchenko@odfoundation.eu

Zhanar Kassymbekova - zhanar.kassymbekova@odfoundation.eu

Lyudmyla Kozlovska - lyudmylakozylovska@odfoundation.eu

Fundacja Otwarty Dialog